

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp karlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif ERSOY

24. SAYI

Eylül • Şubat
SONBAHAR/KIŞ 2022

dört mevsim

edebiyat
edebiyat-kültür-eğitim-sanat

Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü
Adına İmtiyaz Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni
Mehmet YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Aziz DURGUN
Şube Müdürü

Yayın Kurulu
Mehmet YILDIZ
Zübeyde ANDIÇ
Güven ZORLU
Veysel KILIÇGİL
Abdurrahman ALKAN
Abdullah ÇÖMEZ

Kapak-Dizgi
Abdulvahap SEZGİN

ISSN
2548-0219

Yönetim Yeri
Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü - Hükümet
Konağı - Zemin Kat
TURHAL/TOKAT

İletişim
Tel: 0356 275 36 00
Faks : 0356 275 25 76
mehmetyildiz060@gmail.com
dortmevsimedebiyat@gmail.com

Baskı
Zübeyde Hanım Mesleki ve
Teknik Anadolu Lisesi
Güneşli, İmamlık Cd. No:74,
60200 Tokat Merkez/Tokat
Telefon: (0356)2220134

Para ile Satılmaz.
“Dört Mevsim Edebiyat” adı
anılarak alıntı yapılabilir.
“Dört Mevsim Edebiyat” Dergisi
Tokat/Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Yayınıdır.

İÇİNDEKİLER

SUNU.....	3
BİR DİZENİN YORUMU/ Arif AY.....	4
ANLAM / Mustafa KAYA.....	7
YEDİ GÜZEL ADAM / Abdullah ÇÖMEZ.....	9
BEKLEMENİN RENGİ / Gülüzar KILINÇ.....	10
HÜZNÜN GÖZLERİ / Züleyha KANDEMİR.....	11
MÜFLİS POETİKA / Hande İKBAL.....	12
DENİZ / Rümeyza ÇİÇEK.....	13
BOŞ VAKİT YOKTUR / Mustafa UÇURUM.....	14
BURDAN* BAKINCA / Güven ZORLU.....	16
HATİCE / Mustafa SOYUER.....	18
YANGIN VAR / Buket UÇAR.....	21
TELAFİ / Nilay BEKTAŞ.....	25
DOKTOR SIRASI / Zeynep ÖZ.....	27
İKİ UCU OYUN / İŞİN UCU OYUN / Yasemin COŞKUN.....	29
MUSTAFA ÇİFTÇİ İLE SÖYLEŞİ / Zübeyde ANDIÇ.....	30
KISA ÖYKÜLER / Fatma Nur UYSAL PINAR.....	35
ÇİZGİ / Ayşe KILIÇGİL.....	36
EĞİTİMİN KARNESİ / Mehmet Mustafa ERDAL.....	37
ÇOCUK KALBİNDEN GEÇEN HÜZÜNLER / Ayşegül SEZEK.....	40
TERK / Levent ÇELİKKOL.....	41
BİR DÖNEMİN ANATOMİSİ: SUVEYDA / İsmail ÇAKMAK.....	43
NAR AĞACI (NAZAN BEKİROĞLU) / Mehmet MISIRLIOĞLU.....	45
GÖLGE MEZARLIĞI / Jale ÖNDER DARICI.....	47

SUNU

Merhaba Değerli Dostlar,

Akil gibi bir nimete sahip olmanın ayrıcalığını taşıyan insanın en temel sorumluluğu bu nimetin şükrünü eda etmektir. O da ancak akletmesi, aklını kullanması, aklın fizik ve metafizik dünyada görünür hale gelmesidir. Aklın (us) ve kalbin gerek hikmetli bir söz olarak gerekse dervişane bir sessizlik olarak tezahür etmesi onun en büyük şükrü, en büyük icraatıdır. İşte bu mütevazı dergide aklın ve kalbin şükrünü eda etmek için sözü yüceltme ameliyesi kararlılıkla devam etmektedir. İlk sayıdan bugüne kadar bu kararlılığı sürdüren ve her sayıyı ilk sayının heyecanıyla hazırlayan bu güzel dostları selamlıyorum. Yine ilk sayıdan bugüne **Güzel sözü** yücelten her bir yazarımızı yürekten kutluyorum. En kalbi teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu sayımızda kendisiyle uzun yıllar birlikte edebiyat dergisini çıkarmış, yol arkadaşlığı yapmış Arif AY Hocamızın kaleminden Kudüs şairi, Mescid-i Aksa aşığı Nuri PAKDİLİ okuyacağız.

Yine bu sayımızda Mustafa KAYA'nın Anlam, Abdullah ÇÖMEZ'in Yedi Güzel Adam, Gülüzar KILINÇ'ın Beklemenin Rengi, Züleyha KANDEMİR'in Hüznün Gözleri, Hande İKBAL'in Müflis Poetika, Rümeyza ÇİÇEK'in Deniz, şiirleri;

Mustafa SOYUER'in Hatice, Buket UÇAR'ın Yangın Var, Nilay BEKTAŞ'ın Telafi, Zeynep ÖZ'ün Doktor Sırası, Fatma Nur UYSAL PINAR'ın Kısa Öyküler, Yasemin COŞKUN'un İki Ucu Oyun / İşin Ucu Oyun öyküleri;

Mustafa UÇURUM'un Boş Vakit Yoktur, Güven ZORLU'nun Burdan* Bakınca, Mehmet Mustafa ERDAL'ın Eğitimin Karnesi, Ayşegül SEZEK'in Çocuk Kalbinden Geçen Hüzünler, Levent ÇELİKKOL'un Terk ve Jale ÖNDER DARICI'nın Gölge Mezarlığı yazıları yer almaktadır.

Zübeyde ANDIÇ'ın Mustafa ÇİFTÇİ ile yaptığı söyleşiyi ilgi ile okuyacağımızı umuyoruz.

Her sayımızda olduğu gibi bu sayımızda da İsmail ÇAKMAK "Bir Dönemin Anatomisi: Suveyda" sinema yazısı ile sizlerle buluşuyor.

Son olarak Mehmet MISIRLIOĞLU, Nazan BEKİROĞLU'nun "Nar Ağacı" kitabını bize tanıtıyor.

Ve Ayşe KILIÇGİL yine güzel bir çizgisi ile bizimle beraber.

Hayatı okumak için ...

Kendimizi Okumak için ...

Yeni bir "Mevsim" in güzelliğinde buluşmak üzere ....

Mehmet YIL'DIZ

BİR DİZENİN YORUMU

Arif AY

Vefatının üçüncü yılında rahmetle andığım Nuri Pakdil (Maraş, 1934-Ankara, 2019) anne ve baba tarafından ulema geleneğinin sürdürüldüğü bir ailede yetişir. İlk dinî eğitimini / bilincini anne ve babasından alır. Annesi ve babası Kur'an-ı Kerim'i anlayarak okuyacak denli Arapça bilirler.

“Tefsirzâdeler” ailesinden olan annesi, Halep doğumludur ve babasının Halep'te açtığı kolejde öğrenir Arapçayı. Anne tarafı gibi baba tarafı da din âlimi kişilerden oluşur Nuri Pakdil'in. Dolayısıyla, daha çocuk yaşlarından başlayarak İslâmî bir bilinçle yetişen Nuri Pakdil'in yazarlık hayatı bu bilinç üzerine bina edilir. O, sanatının merkezine İslam'ı koyar ve İslâmî kaynaklardan beslenir. Başta Kur'an-ı Kerim ve Hadisler olmak üzere İbn Arabî'den Gazalî'ye, Abdülkadir Geylânî'ye, Hacı Bektaş Veli'ye, Hacı Bayram Veli'ye, Mevlânâ'ya ve Yunus Emre'ye çok geniş bir biçimde dinî kaynaklardan feyz alır. “Nuri Pakdil'de Ahlak Algısının Dil Düzeyinde Tezahürü” adlı bildirisinde Prof. Dr. Turan Koç şunu der:

“Nuri Pakdil'in yazı ve düşüncelerinin hayatıyla bütünleşmesi onun dil ve üslubunu Mevlânâ ve İbn Arabî gibi bilge yazarların dil ve üsluplarıyla buluşturan bir durumdur. Bilindiği gibi, bu ulu düşünürlerin yazılarını da hayatlarından ayırmak mümkün değildir.” (Düşünen Kalem Nuri Pakdil, s.48, Kahramanmaraş Belediyesi, Ocak 2011)

Bilindiği gibi İslâm düşüncesinin iki boyutu vardır. Birincisi, kelimcilerden süregelen tenzih boyutu. İkincisi ise mutasavvıflardan süregelen teşbihi boyut.

Birinci görüş: Allah mekândan ve zamandan münezzehtir derken, ikinci görüş: Allah şahdamarımızdan daha yakındır, Allah içimizdedir der.

Nuri Pakdil, birincileri göz ardı etmez fakat ikincilere daha yakın durur. Bu nedenle, Mevlânâ onun denemelerinde sıkça geçen bir figürdür:

“Mevlânâ odası olmalı evimizde: somut da olabilir, soyut da.” (Bir Yazarın Notları I, s.96, Edebiyat Dergisi Yayınları, 4. Basım, 2014)

“Büyük Mevlânâ, Vaktin En Güçlü Denge Uzmanı olarak hem gece hem gündüz çalışmıştır: gecenin de, gündüzün de, Yaratıcısını düşünerek. Şeyh Galib de böyledir, Yunus da.” (a.g.e, s.22)

“Mesnevî devinimli; bitimsiz rüzgârlı; mistik akımlı; insanı eleştirel yaklaşımlarla şeytanlarına başkaldırmaya çağıran ebedî bildirisini : mülkiyetin önünde yürür emek, alınteri : İsa'nın tek korunağını emek, alınteri oluşturuyor

çünkü.” (a.g.e., s.97)

“İslâmiyeti algılamayı, yorumlamayı amaçlayan, varoluşun romanıdır, bir bakıma Mesnevî.” (a.g.e., s.97)

Şiirde geçen “mevlânâ ile şehirli / gazzalî ile şarklı” dizelerine yukarıdaki bilgiler ışığında baktığımızda, Batı edebiyatını didik didik okuyan Nuri Pakdil’in, İslâm medeniyetini oluşturan eserleri de didik didik okuduğunu söyleyebiliriz. Burada geçen “şehirli” ve “şarklı” kavramları şunu imâ eder: Mevlânâ 21. yüzyılda da hâlen okunan hatta daha çok Batı’da okunan bir İslâm düşünürüdür. Dolayısıyla hem günceldir hem de evrenseldir. Aynı zamanda şehirlidir. Çünkü bugün de şehirlerin hâkim olduğu bir yüzyılda yaşıyoruz. Gazzalî ise yine bir İslâm düşünürü olarak okunsa da Mevlânâ kadar güncel değildir. Doğu’ya ait bir âlim olarak kalmıştır. Daha çok teolojinin ve felsefenin alanında gündemde tutulur.

Nuri Pakdil, ikisinden de beslenen bir yazar olarak Mevlânâ’nın şehirliliği ile kendi şehirliliğini örtüştürmeyi başarmıştır. Mevlânâ’yı kendine daha yakın ve çağdaş bulur.

Nuri Pakdil’e dair yazdığım portrede de: “Mevlânâ’nın en öfkeli” ifadesi geçer. Bu da Nuri Pakdil’in yaşadığı çağda dinin yarım yamalak yaşanmasından dolayı duyduğu öfkeye işarettir. Mevlânâ’nın da dinî ölçülere uygun davranmayanlara karşı öfkeli olduğu kaynaklarda yer alır.

Tabii, burada bir parantez açmak gerekiyor. Şiirde ve metinlerde söz konusu olan Nuri Pakdil, 1969’da Edebiyat dergisini yayımlamaya başladığı yıllardaki Nuri Pakdil’dir. Zihni melekelerinde yorgunluklar görüldüğü 80 yaşındaki Nuri Pakdil değil. Ne yazık ki toplum onu 80 yaşında “Yedi Güzel Adam” dizisiyle tanıdı. Geçmişte, siyasetten ve medyadan uzak duran, düşüncesinden hiç ödün vermeyen bir Nuri Pakdil’di bu. Onu kendilerine benzetmeye çalıştı bazı çevreler ama başaramadılar.

Keza, Sezai Karakoç’a dair yazdığım portrede de “Yunus Emre’nin, Hacı Bektaş Veli’nin, Hacı Bayram Veli’nin, Mevlânâ’nın yüzyılımıza düşen izdüşümü” cümlesi yer alır.

Günümüzde İslâmî kaynaklardan beslenen ve kendi medeniyet değerlerimizi gündeme getiren yazar ve şairlerle, geçmişte medeniyetimizi inşa eden âlimlerimizi ve şairlerimizi çağdaş kılıyorum söz konusu dize ve cümlelerimle.

“En Eritken Kan” şiirimde:

urfa mardin fas

istanbul yeryüzünü gözetliyor

konya bir Selçuklu kubbesi

mevlânâ soluğu bir gök
genişliği düşündürüyor
sonra bursa; zaman ipeğinden
ilk kumaşı dokuyor

derken de şehirler üzerinden bir medeniyet algısı oluşturmaya çalışıyorum.

Mevlânâ bu medeniyet algısının en önemli figürlerinden biridir Nuri Pakdil'in düşünce dünyasında.

ANLAM

Mustafa KAYA

ahşap gök kubbe altında sıkışmış
bakır köşesinde süz / geç
kendinden çatallanmış dar sokaklarda
zamanın yükünü paylaşır onlar adına

hesabını hesap gibi yapmış
acıların çeşnisinden kırmızıdır dudakları

taştan ibadethanelerin gölgesinde
sığınmış iki ruh kadar şimdi anlam
teferruatın tedirgin kısmetini doldurmuş kefesine
düşlerin hanesi boş uçuyor vernikli gökte

taşa tutmaktan kırıktır boyasız düşler
ince sancıdır bildiği ıssız literatürde

alacak hesabı açmamış daha hayattan
gider defteri taşmış bilmem kaç kere
kaç dereden su getirmiş bir damla mutluluk için
gözlerine sunulacak adağı beklemekte

cariye sığıntısı gibi neşesi dilinde
eskiyen derisidir sıyrıldığı umutlar

arafın doruğunda taht kurmuş
diken köklerine aşılannmış ince duyguları
ya yalnız bir ölüm ya kalabalık yaşam diler
zamanın sarrafı ellerini tutarken

kavzuna dokunsan uç verir kelebek tozlarıyla
örselenir yüreği kaşın var desen gözünde

derinlik kayrasından dosta bakışı ebediyen
güven pamuk ipliğinde korkulu göz
sevda yüreği dağlayan kor
zaman durmak bilmiyor

senet vermek ıskalamaktır onsuz hayatı
etiketini yenilersin bugünün yalnızca

ne kadar var olmak istersen
o kadar yanında olacaksın işte hepsi bu
kekelersen düşersin yaşamın kıyısından
tereddüt içini kemiren kurttur

heyamola çek yüreğinin küreklerini
ananın ak sütü gibi helaldir sana aşk

YEDİ GÜZEL ADAM

Abdullah ÇÖMEZ

Aynalara saklanır ergen yüzümüz
Çekilir gözümüze sürme sürme kalemler
Dağılır efkar efkar uykumuz
Fetih türküleri söyler muhkem kaleler
Bir gül kokusu siner içimize
En hüznü bir Maraş akşamında
Bir Kudüs kuvveti gelir dizimize

Eski yapılardan yankılanan
Kıyama duran ses midir
Soğuk avuçlarımızı ısıtan
Gül kokulu nefes midir

Yedi güneş battı
Yedi güzel gül soldu
Yedi oğul bağışladık sunaklara
Baharı tükettik takvim takvim
Paslandı kınında bakışlarımız
Usulca çekilince aramızdan
Gül yetiştiren zarif eller
Gül desenli perdelerin ardına
Yetim kaldı mescid öksüz Akşamız

Kadim kitaplardan sızan
Sıra sıra adamlar heykel midir
Biçilmiş donlara sığmayan
Yedi kocaman dev midir

BEKLEMENİN RENGİ

Gülizar KILINÇ

Beklemeler Üzerine II

Gözlerimin içini yeşil sularla doldurdum
Sonra da kapattım kapaklarını, çektim perdelerini
Gün ışığı sızmasın diye karanlıkla tanıştırdım kendilerini
Karanlığa alıştırdım yeşillerini, suların bekledim yeşillenmesini
Suların bekledim kuraklıktan dönmelerini
Bir dönence içinde döne döne kırdım zincirleri
Patlamalar üzerine barajlar inşa ettim
- ki en zoru buydu -
Sonra kof perdeler ekledim. Önleyecek suların yeşillenmesini
Suları önleyemeyecek ama sular hep akacak zaman gibi
Yeşiller ise geride kalacak. Onlar beklemelerin rengi
Onlar bekleyişlerin, beklentilerin oyulmuş izleri.

HÜZNÜN GÖZLERİ

Züleyha KANDEMİR

Gözlerinde saklı hüznün
Beni sana çağırdı.
Sus, sakın konuşma
Bozulmasın büyü,
Bırak hüznlerimiz konuşsun.

Buralarda kalıcı değilim
Geçerken uğradım desem,
Menevişlerinde gezinmek istesem,
Sakladığım tüm anlamları gizlesem
Senin bahçene,
Her gün okusam hece hece.

Susuyorsun
Sus dediysem bu kadar da demedim
Bana kendinden bahset mesela
Ağlamaklı halinden
Yıllarca dip köşe gizlediklerinden...

Beni fazla konuşturma
Başlarsam susamam
Bahçende gezinip bir süre
Gideceğim.
Kırıp dökmeden
Sessizce gideceğim.
Gözlerindeki hüznü de alıp gideceğim.
Sükûnetini sakın bozma,
Arkamdan da ağlama.
Uçup gelen bir kuş kanadı gibi
Sana dokunup gideceğim.
Her şey bir anda başlayıp
Bir anda bitecek.
Yaşananları anlatmaya
Dilimiz dönmecek.

MÜFLİS POETİKA

Hande İKBAL

bana sözlerin kapalı diyorlar derviş
açık sözlerime kulak vermişler gibi
saklayamam kirlerimi
sabahın nuruna alaca gölgeler salar sesim
var git cennet yoluna
bu akli melekesizlikle araf benim yerim

desem ki kimin kaburgasından
yarattıysan Tanrım,
onun akciğerinden nefes verseydin göğsüme
zira can çekişmekte
kanımın dolaştığı izbe damarlar
mesnetsiz iddialarla başa çıkamam
Aziz Pavlus değilim
İncil'i yalanlanmış, inancı sınanmış havari
kime yarar ki derviş

bana sözlerin kapalı diyorlar
halbuki dilim İbrahim baltası da
yıkamıyor içimin hurafe putlarını
ondan bu gizil utanç
meşakkat sunağına kanlı bir el
kanlı bir göz bıraktım harama değmiş
ölemeyen bir cadının laneti şimdi satırlar

çözebilir mi fildişi taraklar
bu muammayı derviş
kapat gözlerini dinle bak
anlatırım sana sözlerimi
çok bilinen telmihler yoluyla
ama anlatamam, anlaşılmamış
az okunan müflis bir şairin
griye çalan poetikasını kuramlarla

kendi kuyruğunu kovalayan yılan
döngüsünce kısır, üslupsuz gecede
şiiirim göğe uzanan yollar
şiiirimde meşum kayboluşlar
Kızıldeniz yarıklığınca küf kokar
secdeye durur içimdeki firavun
af diler af bekler her imgesinde

DENİZ

Rümeysa ÇİÇEK*

Denize baktıkça ışıldar gözlerim
Ben sadece onun yolunu gözlerim

Denize bakmaktır benim inzivam
Onu koklayıp okşamaktır...

Kumların üzerinde ayak izi bırakan çocuklar,
Ağlayıp kendini denizin serinliğine bırakanlar neredesiniz

Su soğuk diye girmeyenleri,
Deniz istisnasız kabul etmişti oysa...

Deniz dalgalarıyla seslenir de siz duymazsınız
Tehlikeliyim dese bile aldırış etmezsiniz

Bir süre sonra bıkmaya başlar,
Uzaklaşmak için binbir çaba sarf edersiniz

Siz de onu istemeyince suyunu soğutup sert vurur dalgalarını
Ve artık o da benim gibi inzivadadır...

*Şehit Ferhat Koç Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi 11. Sınıf Öğrencisi

BOŞ VAKİT YOKTUR

Mustafa UÇURUM

Zamanımız hız çağı ya, herkeste bir telaş, bir koşturma adlı başını gidiyor. Herkes büyük işler peşinde, herkes dünyayı kurtarmaya hevesli bir cengâver gibi dünyayı sırtlamış sırtına, gözü hiçbir şeyi görmeden oradan oraya koşturup duruyor.

İş, güç derken neredeyse yirmi dört saatin bile kendine yetmediğinden yakınlar o kadar çoğaldı ki nefes nefese bir yaşamın peşinden sürüklenip duruyorlar. Böyle ahkâm kesenlere karşı içimden “Hadi oradan!” diyorum. Ne yaptın da işin başından aştı acaba? Hangi derde derman oldun ya da hangi işi yoluna koydun? Soyut adamlar ve onların soyut işleri. Herkes değerli, herkes bulunmaz Hint kumaşı.

Çocuklara planlı olmaları konusunda mangalda kül bırakmadan nutuk çekenler acaba kendi hayatları için plan yapmayı denediler mi? Kitap oku dersin, “Vakit mi var?” derler. Beraber okuyalım dersin, “Siz kimlerdensiniz?” derler. Ben okudum, gel de paylaşayım dersin, “Ben onları gençliğimde okumuştum zaten.” derler. Yirmi dört saat içinde yarım saatlerini kitap okumaya, düşünmeye, tartışmaya ayırmazlar ama yirmi dört saatin en az dörtte birinde havadan sudan işlerle vakit geçirip akşam olunca da “Bugün de yetmedi koca gün.” derler.

İş yapmayı da ortaya çıkarılan işlere kulplar takmak da bu işgüzarların maharetlerindedir. Kendileri ortaya koyan en küçük bir eser oluşturma noktasında kıllarını daha kıpırdatmazken, samimi bir niyetle bir şeyler yapmaya çalışanlara sürekli bahaneler bulmak, yapılanları görmezden gelmek ya da küçük düşürmeye çalışmak herhalde böylelerinin en önemli emaresidir.

Vakit nakittir. Buna kimsenin itirazı yok. Vakit, elimizdeki en büyük nimetimiz. Onu ne kadar doğru kullanırsak o kadar kendimize yeteriz, işlerimize yetişiriz. Bir yolunu bulup bir yerlere “kapak atmak” günümüzün en büyük hüneri. Vakit, nakit, okumak, yazmak çok da önemli şeyler değil. Önemli olan “bir post sahibi olmak.” Okuyanın, düşünenin, tartışanın itibarı değil işini yürütenin şanı konuşulur oldu.

Çocuğuna yüzlerce kez kitap oku diyen anne babanın televizyon karşısında dizilerin peşinde ya da sosyal medyanın yalancı yüzünde geçirdiği bomboş saatlerin nelere mâl olduğunu ne yazık ki zaman gösterecek. Kendisi bir satır okumadan çocuğundan kitap okumasını istemek, kendisi televizyon karşısında hoşça vakit geçirirken (!) çocuğunu yan odaya ders çalışmaya göndermek ve o çocuktan bir şeyler beklemek sadece hayalden ibarettir. Çocuk her zaman çocuktur ve akli oyunda, eğlencede olduğunda ondan bir şeyler beklemek ancak boş bir bekleyiştir.

Kapatıp televizyonu, kaldırıp telefonları bir kenara günde en az bir saati derse ve kitap okumaya ayırmak büyüklerin üzerine düşecek en önemli görev. “Çocuğum için her şey yapıyorum.” demek sadece kendini temize çekmektir. Elimizde kocaman bir yirmi dört saat var. Yapılması gerekenler listesindeki “mutlaka yapılacaklar” maddesindeki her şey ancak bir kişinin 3 saatini alır. Yani bir dizi saati kadar süre. Hiçbir şey yapmayıp çok şey yapıymış gibi davranmak ne yazık ki kimseyi kurtarmaya yetmez.

“Bütün gün koşturuyorum yine de zaman yetmiyor.” bahanesinin arkasına saklananlar acaba övünüp durdukları ecdatlarının hayatlarını hiç araştırma gereği hissettiler mi? “Araştırmak” onların işi değildir ama kuru kuruya ecdat sevgisi tam da onlar için biçilmiş kaftandır. Tarih severler, geçmişlerine hayrandırlar ama sadece hayran. Örneğin, Kanuni’ye hayrandırlar ama onun kırk altı yıl süren padişahlığında hangi işlerin üstesinden geldiğini, nereleri fethettiğini, hangi sanatlarla uğraştığını, bu kadar işin arasında kaç şiir yazdığını öğrenme gereğini duymazlar. Kanuni büyüktür, o kadar. Acaba Kanuni’nin de arada bir etrafındakilere bir günün kendisine yetmediğinden yakındığı olmuş mudur? Muhibbi Divanı’ndaki onca şiiri hangi arada yazmıştır? Demek ki planlı çalışınca hem cihan padişahı da olmak mümkündür hem de bir divan oluşturacak kadar şiir yazmak nasip olur insana.

Boş laf üretenlerden, işten çok söz biriktirenlerden Allah’a sığınıp elimizdeki vaktin kıymetini bilerek üzerimize düşen her görevi hakkıyla yapabiliriz. Yeter ki isteyelim, o zaman her yokuş dümdüz olur, tüm vakitler bize kalır, dopdolu geçer zaman.

BURDAN* BAKINCA

Güven ZORLU

Karşıdan bakınca bu yazıda bazı durum ve olgular hakkında öznel yaklaşımlar bulacağınızı düşündürüyor değil mi başlık? O zaman yanıl(ma)dınız! Çünkü o bir başlık değil, eski bir arkadaşımın adı (tabii birkaç harf farkıyla). Tuhaf gelebilir ama eskiden ve eski bir yerden bakarak gördüğümüz bir şeydi.

Hayat da ölüm de canlılar yani biz, yaşayanlar içindir değil mi? (Sözü böyle ciddi konulara getireyim ki başlangıçtaki şoku atlatalım!) Yaşamak yani canlı olma hali, o canlı için hayatını sürdürmekten fazlasını ifade eder, etmeli de. Nasılsın, sorusuna “yaşıyoruz” diye cevap verirken biraz da bunun ironisini yapıyormuşum demek ki gayriihtiyari. İnisiyatifin bende olduğunu da kastederek belki. Zira canlılığımı yitiren varlıklar, başka iradelerce hükmedilen bir nesneye dönüşüyor. Bunu, şimdi buradan bakınca anlıyorum.

Ölüm, felsefi açıdan değerlendirildiğinde veya her dini inanışa göre farklı anlamları olan, hayatın bir gerçeği. Evet, hayatın; yani canlı olanların bakış açısıyla. Diğer açıdan yapılan bir yoruma rastlamadım henüz ve en azından şimdilik ben de oradan bakamıyorum. Ama buradan bakınca ölüm, yaşayanlar için. Hepimiz her canlı gibi onu tadacağız anlamında söylemiyorum bunu. Şöyle ki... Öldükten sonra, işin manevi boyutu bir tarafa, hem bedenimiz bir eşya misali başkalarının inisiyatifine kalıyor hem de duygusal yükü ve sorumluluğu yakınlarımıza yani canlılığı sürenlere düşüyor.

“Hayatın keyfini çıkarmak” tabiri de zihnimi kurcalar öteden beri, biraz rahatsız da eder açıkçası. Zira keyif (şimdikiler illa da zevk’i kullanıyor bunun yerine) ya da “tadını çıkarmak” denen olgu güzel şeylerle mi ilgilidir sadece? İnsan; bir başarısızlığın, yorgunluğun, şanssızlığın da tadını çıkaramaz mı? Tabii ki keyif kavramından bahsedemeyeceğimiz acılı durumları hariç tutarak söylüyorum. Sözlü edebiyatımızın ürünlerinden ‘koşuk’ta sevgi, özlem, yığıtlık gibi temalar; “sagu”da ise ölüm acısı aynı şekil özellikleri ve aynı coşkunlukla işlenir mesela. Buradan bakınca atalarımızın da benim gibi düşündüğünü söylemek fazla mı iddialı olur?

Atalarımız demişken... Atatürk’ün, bir ferdi olmakla gurur duyduğu, biraz da kendisindeki varlığından emin olduğu(muz), milleti için söylediği sözdür: “Türk milleti çalışkandır, Türk milleti zekidir.” Ama buradan bakınca milletimiz, zekasını; çalışmayı sevmek, daha etkin daha verimli kılmaktan ziyade ondan kaçma hüneri geliştirmek yönünde kullanmış gibi. Yoksa “İşi bileceksin, işe gitmeyeceksin.” sözdeyişini(!) nasıl açıklayabiliriz.

Buradan bakınca... Ki aslında hep buradan bakarız, “şimdi”den yani. “Gelecek” ufkuna dair miyobumuz hep yüksek kalır, görsek bile tanımlayamayız gördüklerimizi. Ama “geçmiş” öyle mi? Hele çocukluk... Uzaklaştığımız her yaş adımca yaklaşır, daha netleşir adeta görüntüsü. Her baktığımızda bir başka ayrıntısını görürüz, hep oradadır.

“Gökyüzü gibi bir şey çocukluk / Hiçbir yere gitmiyor.” (Edip Cansever)

Evet, buradan bakıyoruz hep. Ama “bura”lar değişiyor. Baktığımız da... Bakan da...

(Baktın olmuyor, bakmayacaksın! Diye bitirmek isterdim ama yazı az önce bitti. Yine de son(unuz)u siz seçin. Ordan* bakınca?)

*: Kelimeler, bağlam gereği konuşma dilindeki halleriyle yazılmıştır.

HATİCE

Mustafa Soyuer

Gözlerini büyüterek bakma bana Hatice. Benim mahcupluğum bana yetiyor zaten kız. Vallahi, yüzüm yok. Bugün de idare ediver ha? Bir paket daha... Biliyorum çok oldu. Yok işte ne yapayım. Ayaklarımdan tut, tepe üstü silkele, beş kuruş düşerse kefen param olsun. Kaç gündür sadece, yağsız bulgur yiyorum. Sefalet diz boyu... Çay kutusunda azıcık bir şey kalmış. Talebelik hâli. Halden anla biraz. Kız başım çatlıyor. Gebereceğim tütünsüzlükten. Şu tiryakilik fena şey... Az evvel küllüğü karıştırdım, belki yarım marım bir izmarit bulurum diye. Hıh, hepsini köküne kadar zıkkımlanmışım. Aman aman can Hatice, gözleri ceylan Hatice ocağına düştüm. Ver şuracıktan bir paket. Ne yapayım hırsızlık mı edeyim kız, yolsuzum diyorum işte, anlasana. Hem veresiye yiyen kesesinden yer. Ödeyeceğim. Valla billa. Hem de hepsini bir kalemde...

Olmaz, parasız veremem. Hem daha verdiklerimi ödemedin.

Param olsa ödemez miyim imansız. Kız koca bakkal batacak mı bir paket Samsun'la. Bugün elimi al, yarını canımı... İngilizce ödevlerini getirdiğin zaman ben seni böyle kıvrandırıyor muyum hiç?

Ya dedem fark ederse?

Valla billa etmez. İş gücü yok da sigara paketlerini mi sayacak.

Tamam. Bu son ama...

Yemin ederim, cansın Hatice! Elini değil, ayağının altını öperim ben senin... Söz, en kısa zamanda... Şuradan bir kutu da kibrit...

Bak unutma. Parayı ben bakkaldayken getir. Sakın dedeme verme.

Tabi ki sana ödeyeceğim deli. Dedene çaktırır mıyım hiç.

Hatçeeeee!!!

Deden Hatice. Sepeti aşağı sallamış. Bir şey istiyor herhalde. Koş.

Gızzzz, Hatçeee!!! Kahpenin doğurduğu!!!

Utanma Hatice! Benim kulaklarım ağır. Ben öyle her şeyi duymam. Bükme öyle boynunu kız. Valla, üzülüyorum ha. Benim dedemi görsen bundan besbeter... Bir sesi var çingı gibi. Ama sallayan kim... Sen de sallama, boş ver.

Senin deden sana sövüyor mu böyle? Annene kahpe diyor mu?

Yavrucuğum asıl kahpe senin baban olacak... Onun yanında iti bağlasan durmaz. Ayyaş pislik. İş yok, güç yok gece gündüz içip zıbarıyor. Biliyor musun, geçen gece gene benim kapıyı çaldı. Fital gibi... Buyur etmeden daldı içeri. Sabaha kadar saz çaldırıp türkü söyledi bana. Bir de çay demletti. Zaten olanı bir avuç... Sarhoş avutması ne güçmüş. Eee, annen, örflü kadınmış. Çok duydum methini. Temiz yerin kızymış. Çekemedi demek ki. Kim bilir nasıl yandı canı. Senden bile vazgeçecek kadar... Anne çocuğundan geçer mi yoksa Hatice... Amaaaaan! Ne diyorum ben de. Hayat işte... Attığın taş istediğim kuşu vurmuyor ki her zaman. Kaderimiz tornadan çıkmıyor ya... Herkes kendi yazgısını yaşıyor. Kimin derdi yok ki. Kız diyorum ki, huysuz muysuz ama gene deden...

İnşallah tez zamanda geberir!

Öyle deme! Yazık! İyi kötü sahip çıkıyor sana. Koruyup kolluyor. Okutuyor. Babana kalsa... Kaç oldun sahi kız?

On altı.

Yaa! Fakülteye başladığımda şuncağızdın. Orta bir miydi, iki miydi? Saçların oğlan saçı gibiydi. Kurdele bile durmuyordu kafanda. Gözlerinin karası iri iri, yanakların al al. Ne sevimliydin. Zaman nasıl geçiyor. Şunun şurasında bir ay sonra diplomam koynumda. Artık abi değil, hocam diyeceksin bana, unutma ha!

Ben sana hiç hocam demem!

Niye kız yakıştırmıyor musun beni hocalığa?

Ondan değil, ağız alışkanlığı işte.

Neyse derse geç kalıyorum. Samsunlar kaç etti? Sekiz mi? Kibritleri de yaz. Ödeyeceğim. Hem de bir kalemde...

Ha unutmadan geçen getirdiğin tatlı...

Revani mi?

O ne güzel tatlıydı kız öyle. Gene yaparsan benim hakkımı unutma. Tabağın da duruyor hâlâ. Yıkayamadım bile. Marifetlisin kız. Seni alacak oğlan yaşadı. Bir de gömlek için ayrıca teşekkür ederim. Mürekkep lekesini çıkarmışsın. Ütülemişsin jilet gibi. Ne sürdüysen mis gibi de kokuyordu. Eline koluna sağlık canım benim. O gömleği kurtardın ya İngilizce dönem ödevini hiç düşünme, kapağına varana kadar ben hazırlayacağım. Haydi, kaçtım ben

*

Hatice trenim sabah beş buçukta. Uyursun o saatlerde. Görüşemeyiz. Şimdiden vedalaşalım. Çok hakkın geçti. Nasıl öderim bilmiyorum. Kız, düğününde kalburla su taşıyacağım. Helal ediver hakkını ha?

Ne yapayım gidiyorsan. Bana ne!

Gözlerini öyle büyüterek bakma bana Hatice... Ölümüne gitmiyorum ya... Sık sık yazarım sana. Şuradan kaç saatlik yol, bir bakmışsın çıkıp gelmişim. Gelirsem revanımı isterim ama... Bak böyle yapacaksan... Hatice?

*

Allah müstahakkını vermesin, sabahın köründe beni yolcu etmeye mi uyandın Bicirik?

Hatice... O elindeki çanta da nesi?

Beni de götür!

Hatice... Ne diyorsun sen Hatice?

Gözlerini öyle büyüterek bakma bana Hatice!

YANGIN VAR!

Buket UÇAR

Gözlerinden yollar akıp giderken otobüsün altına, zihninde çürüttüklerini yolculuk boyunca etrafa savururdu. Bir kuşun kanadından, bir dağın yamacından, yeşilini kaybetmeyen bir daldan, topraktan yeni çıkan bir başaktan umut toplardı. Koridor tarafındaki koltuğuna yerleşti bu yolculuğunda. Bu sebeple cam kenarında yapacaklarını yanı başındaki koridora bıraktı. Masmavi gözleri yan koltuktaki yolcunun bakışlarından sıyrılıp cama yapıştı, cama çarpan bakışları yansıdı ona. İnceledi, geri almadı onları yuvalarına, soğuyan havanın kara bulutlarına astı, dışarıda bıraktı. Yanındaki yolculuk arkadaşı, bir yanındaki gözlere baktı gülümseyerek bir de dışarıda kalan bakışlara, ikisi de tepki vermedi ona. “Yer değiştirebiliriz,” dedi. Cevap vermedi, hafifçe gülümsedi. Bu teklif uzun bir sohbebe gebe olabilirdi, bunu göze alamadı. Gülümsemesini derinleştirdi. İyi yolculuklar diledi. Otobüsün hareket etmesiyle cam kenarındaki kadın koltuğunu arkaya ittirdi, yanındaki beden ile camdan dışarı taşan ruhun arasından çekildi. Gözlerini de kapattı, onları baş başa bıraktı anlayışlı bir sevgiyle.

Gözlerinin maviliklerinde, kararmış kışın arasından, baharı topluyordu. Baharı topluyordu gönlünde kızı için, uzaktan gelenin eli de boş olmazdı gönlü de. Dağlardan, ovalardan çıkıp gelen birbirine ulanan yolları hiçbir şey düşünmeden göz ucuyla izledi. Günün akşama kavuşmasıyla kutlama yapıyordu ışıklar, bakışları o tarafa düşenlere yol kenarından göz kırpyordu. Küçük pencerelerden yayılan düşük volt çaba, kararan havayı aydınlatamasa da oradan süzülen ışık, açılıyordu umuda.

Evlerin bacasından çıkan yoğun dumanlar gökyüzünde bir yerlerde birleşiyor, bir sohbet baloncuğunu andırıyordu geçmişin kırıntılarında. Zihninde bir saklambaç oyunu başlamıştı, anlamsız tekerlemelerin arkasında. Bacalardan tütenlerin içinde sobelenecek anılar barınıyor, o arayıp bulamadan oyun sona eriyordu. Gözlerini aldı camdan, aklını bıraktı oraya, büyük bir merakla. Başını dayadı koltuğa, daha önünde epey yol vardı. Heyecanlanmıştı, küçük bir kız gibi yine şımaracaktı onu görünce içindeki sızı. İşte yine aynı şey oldu, küçük bir kız deyince bir görüntü geldi gözünün önüne, aynı hızla da kayboldu. Giderken gözünde kızını, burnunda yanık kokusunu bıraktı. Önce burnunda tüttü kızı sonra yol kenarındaki evlerin bacasındaki iste, iç geçirilmiş bir özlemle.

*****

Mevsim sonbahar ama kışa giriş yapmıştı İstanbul yavaştan. Evin başköşesine kurulmuştu yine soba, evde iki küçük çocuk olunca. Bu şehre birkaç yıl önce gelin gelmişti. Adı gelin işte, biraz çocuk, biraz eş ama en çok da anne... Yalnızlığını yüklemişti iki çocuğunun sırtına, hayatta her şeyi onlar olmuştu. Koca, gece gündüz çalışıyor, hısım akraba uzakta. Bir günde büyüdü, o gün baba evinden çıktığı gündü. İçinde bir çocuk vardı. Büyütmedi onu, büyüsün istemiyordu. Sakladı onu yüreğinin büyük bir sırrı olarak, onunla hayattan arta kalan zamanlarda oynadı. İki kızına paylaştırmıştı aslında çocukluğunu ama elinde ona yetecek kadar vardı. Küçük kız bir türlü uyumak istemiyordu. "Hadi uyu!" diyordu sessizce. Ayağında salladığı bebek, uyku ile arası hiç de iyi değildi zaten, uyanmasın diye. Kıpırdayıp duruyordu kız. Anne, gözlerini yakaladıkça kocaman bakıyor, gözlerinden kızın gözlerine oklar atıyordu. Çocuk anlamıyordu bu bakışları, katılıyor güle güle. Anne de gülüyor onunla, neşeyle.

Uyuduğuna emin olduğu bebeği divanın üstüne yatırdı. Bir hışımla kucacağına aldı büyük ama yaşı küçük kızını, öptü önce, sonra battaniyenin arasına sıkıca sardı. "Uyu çabuk! Ben çamaşır yıkayacağım. Sobaya da yaklaşma sakın!" dedi yine sessizce. İlgi istiyordu, biliyordu bunu ama yapılması gerekenler onu bekliyordu. Çocukluğunu tıktırdı büyümüş bedenine, banyoya gitti isteksizce.

Kıpırdamadı kız, pencereye dönük kafasını battaniyeye gömdü, gözlerini dışarıda bıraktı. Bulutlara baktı, kara karalardı. Beyaz bulut seviyordu o, mavi gökyüzünde. Her bulut parçasını bir şekle benzetti, oynadı onlarla. Bir parçacık beyaz bulutu yakaladı kara bakışları, pamuk şekeri yaptı onu avuçladı. Yumruğuyla ağzından akan suyu sildi, kalanını yaladı dudağından, şeker tadı vardı dudağında, kıkırdadı. Kulaklarını arkasına dikti, gözlerinin ikisini birden sol yana çevirdi. Galiba annesi gitmişti. Tülü açtı, hava iyice kararmıştı. Camdan evin içi görünüyordu yansımada. Gelirse annesi hemen yatağına yatardı. Koluna taktığı küçük camekân ile poğaçacının yokuştan aşağı indiğini gördü uzaktan. Her gün yolunu beklerdi, çabucak tanırdı onu kambur sırtının üstünde duran başındaki beyaz şapkasından. Sol elinin işaret parmağını minicik burnuna sıkı sıkı yapıştırdı, ondan gelecek sesin kardeşini uyandıracağını sandı. Birden yumuşacık poğaçanın tadını hissetti damağında. "Dur orada dur, sakın gitme!" dedi, küçücük avucunu cama dayayarak. Babasının sabah çıkarken öpücük karşılığı verdiği demir iki buçuk lirayı gözleri aradı. Her gün tekrarlayan bu alışveriş, baba ile kızı arasında güne başlamanın besmelesiydi. Çelik masaya kondurulmuş siyah beyaz televizyonun üzerinde parladı para ama almasının imkânı yoktu. Geri oturdu yerine. Yan gözle uyuyan bebeğe baktı, bakışlarını tekrardan dışarı kaydırıldı. Çuvalındaki malzemeleri karşı evin kapısının önüne yayan kalaycıyı gördü, yanında birkaç kadın vardı. Atladı yere, divanın altındaki tepsinin içindeki birkaç parça bakır kabı ortaya çıkardı. Parmaklarının ucuna basa basa banyo

kapısından kafasını uzattı. Annesinin “ş” seslerini dinledi kıkırdayarak. Kazanın içindeki suda yüzüyordu “ş” ler, başka harfler de çıkıyordu annesinin ağzından ama onları gücüyle boğuyordu kazanda. Ayrıldı oradan, kulaklarında su sesi kaldı.

Ne yapsa da uyku yoktu gözlerinde. Küçücük bedenine yükü bu uykusuzluk. Balkonun önündeki kocaman ağacın çıplak dallarını araladı gözleriyle, oradan bir yer açtı kendisine, kısıp bakışlarıyla görüntüyü netleştirip kalaycıyı izlemeye başladı. Pencerenin orta yerinde bir ışık, sarı... Sokak lambaları yandı sandı önce ya da kalaycının elindeki ateşin yansıması. Işık yavaş yavaş etrafında dağılmaya, camda daha fazla yer kaplamaya başladı. Uyumadığı, daha doğrusu uyuyamadığı zamanlarda kendisine anlatılan bütün korkunç masalları hatırladı. Orada anlatılan hiçbir kahramanın özelliği değildi bu. Arkasına bakmaya korktu. Girdi battaniyenin içine kafasını iyice gömdü bedenine. Evin içinde sesler, hareketler artıyordu. Ani bir kararla kaçma kararı aldı, battaniyeyi üzerinden attı. Sobanın baca deliğinin altındaki bölmeden fıskırıyordu alevler, yangının adresi televizyonun tam arkası. Düşünmeden bağırmağa başladı ama sesini duyuramadı. “Anne ev yaniyor, anne!” Annesi hala çamaşırlara “Eşhedü enla...” sesiyle fisildiordu. Tamamı çok uzun geliyor, bu kadarı çamaşırın Müslüman çamaşırını olduğunu anlamasına kâfi gelir düşüncesiyle yarıda kesiyordu kelime-i şahadeti. Kardeşini kundağından tutup çekmeye başladı. Divanın ucuna gelince kucaklayıp kaçacaktı. Planının orta yerinde caydı bu fikirden, koştı banyo kapısına. Annesi aynı ritmik hareketlerle çamaşırları bir batırıyordu kazana, bir kazandan çıkarıyordu. Kızın çığlıkları, Müslüman çamaşırının “ş” seslerine karıştı, annesine ulaşamadı. “Eşşhedü enla...”

Alevler büyümüş, odanın kapısına gelmişti. Küçük ayaklarının büyük adımları ile sokak kapısına gitti, açtı kapıyı. Yağmur başlamıştı. Yağmurun sesi sesini merdivenlere, merdivenlerden demir kapıya, kapıdan sokağa ulaştırabilir mi acaba?

“Yangın var!”

Bu ses beş yaşında... Yağmur, gök gürültüsü yaşıp dünyayla... Arkasında tıngırdayan kazandaki sulara, önünde gökyüzünden boşalan yağmura gözyaşları karıştı.

“Yangın var! Yangın var!”

Evin bir tarafı ateş, çok tarafı su, ererler mi vuslata? “Yangın var! Yangın var!”

*****

“Hanımefendi, hanımefendi!”

“Eşhedü enla...”

Gözlerini araladı, sırtında hafiften gezinen bir el vardı, burnunda yanık kokusu, yüreğinde korku... “Rüya gördünüz galiba. İyi misiniz?” diye sordu, cam kenarındaki kadın. “İyiyim” diyebildi, harflerin her birinde yıllanmış “ş” sesi yankılandı.

Otobüs terminale girmişti. Kızını görünce kalbi kuş oldu, çırpıtı camın ardından ona kanatlarını. Nefesi tam olarak yudumlayamadı ciğerlerine, bedeni ıdıslaktı. Kendisini dışarı attı. Hasretiyle yaktığı günlerin küllerini döktü yere. Gönlünün sol yanını kucakladı, kapının ağzında bekleyen kızını diğer koluna aldı. Dışarıda yoğun bir is vardı bir de karanlık gökyüzünden onlara sarılan yağmur.

TELAFİ

Nilay BEKTAŞ*

Yeni gelenlere baktım. 60'lı yaşlarda bir teyze ve 70'li yaşlarda bir adam vardı. Her gün bunlardan onlarcası geliyordu. Onlara kalacakları odayı söyledikten sonra koridorda ilerledim. Doğru odayı bulduktan sonra kapıyı tıklatıp yavaşça içeri girdim. Uyuyordu. Halime teyze 67 yaşındaydı. Bakımevimizdeki çoğu kişiden daha gençti ki genelde 70'li yaşlarda oluyorlardı fakat en ağır hastalardan biriydi. Alzheimer hastasıydı, aynı zamanda yüzünün altı tamamen felçti. Tek başına yapabildiği sadece nefes almak ve konuşmak oluyordu. Yaklaşık 7 yıldır buradaydı, bu yüzden onu tamamen benimsemiş, ailesi olmuştuk. Bu koskoca yedi yılda ne geleni vardı ne gideni. Ne bir tas çorba getireni vardı ne bir hal hatır soranı. İlk geldiğinde ağır depresyon içerisindeydi çünkü kocasını yeni kaybetmişti. Kocasını da kaybedince kirasını ödeyememiş ve evsiz kalmıştı. Aslında bir kızı vardı fakat kızı evlendiğinden beri onlara ziyarete bile gelmiyordu.

Halime teyzenin yatağının hemen yanındaki sandalyeye oturdum. Göz kapakları ağır ağır aralandı. “Merhaba, Halime teyzeciğim, nasılsın?” dedim. Hafifçe gülümsedi. “Ne kadar iyi olabilirim yavrum.” Sonra duraksadı Halime teyze. Sahi, ismi neydi karşısındaki kadının? Hatırlayamıyordu fakat konuşmayı bölmedi. “Kızım nerede biliyor musun yavrum?” dedi. Artık alışmıştım bunlara. Olabildiğince nazik olarak cevapladım. “Kızın sen uyurken gelmişti sonra da gitti.”

Halime teyzenin içi sevinç doldu. Sahi kızını en son ne zaman görmüştü? 1 ay, belki 2?

Sonra telefonum çaldı. Gelen ismi görünce yeni birisinin geldiğini düşündüm ve telefonu açtım. “Efendim, tamam geliyorum.” Halime teyzeyle veda ettikten sonra koridora çıktım. Denildiğine göre yeni bir “ziyaretçi” vardı. Karşıma kıvılcık saçlı bir kadın çıktı. Kahverengi gözlü, çilli bir kadındı. Elleriyle sıkıca kavradığı kız çocuğu ise sarı saçlı, mavi gözlü ve onun gibi çilliydi.

“Kime bakmıştınız?” dedim.

“Ben Halime Kayagil’e bakmaya gelmiştim.” dedi kadın ağır ağır.

“İsim-soyisim alabilir miyim?” dedim.

“Defne Sonat, kızım.” Halime teyzenin kızı gelmişti. 7 koca yıl sonra...

“Tabii, 15. odada kendisi.”

Kadın hafif bir baş hareketiyle ilerledi. Halime teyze gözlerini araladı. Karşısındaki kadını tanıyamadı.

“Merhaba hanım kızım, ne için gelmiştin?” Karşısındaki kadının gözleri doldu. Tek bir saniye beklemeden odadan çıktı. Kendi kendine söyleniyordu. Ne bekliyordu ki, 7 yıl sonra ona sarılmasını falan mı?

“Beni hiç beklemedi mi, nasıl bu kadar çabuk unuttu beni? İnsan kızını unuttur mu hiç?”

Gülümsedim. “Unutmak onun elinde değil ki her defasında zorluyor kendini, uğraşılıyor o küçücük hafızasına kazımak için. Sana tavsiyem, annene sahip çık ve asla pişman olacağın bir şey yapma. Deneyimlemiş biri olarak söylüyorum.”

Annemi görüyordum her gün gözlerinde. Belki de bu yüzden bu bakımevinde işimi sürdürüyordum. Düşünüyör, zihnini zorluyor fakat hatırlayamıyordu. Annemde yaptığım hatayı telafi etmeye çalışıyordum. Belki de sadece kendimi kandırıyordum. Bu kadın da asla benim gibi olmamalıydı.

DOKTOR SIRASI

Zeynep ÖZ*

Fikri Bey çok planlı bir adamdır. Bir gazetede köşe yazarlığı yapar, yazılarını da hep tam zamanında bitirirdi. Fakat geçen gün eve giderken önündeki buzlu yola dikkat etmeyince sağ elinin üzerine düşerek bileğini burkmuş. Ama o “Olacağı varmış.” diye durumu kabullenip dinlenmeyi kendine yedirecek bir adam değildi. Hatta bu yüzden doktor normalden bir hafta daha uzun süre bileğini oynatmamasını söylemiş. Fikri Bey yazı yazmaya çalışmaktan vazgeçse de aklı işinde kalmıştı.

Birkaç gün sonra Fikri Bey doktor kontrolü için hastaneye gitti. Onun sırasına daha çok zaman olduğu için yakınlarda boş bir yer bulup oturdu. Daha çok geçmeden yanındaki genç oğlan konuştu:

-Geçmiş olsun amca. Neyiniz var?

-Buzda kayıp düşünce bileğimi burktum. Sana ne oldu peki?

-Merdivenden yuvarlanıp parmağımı kırdım.

-Anladım. Asansöre binseymişsin keşke.

Fikri Bey bu sözü söyledikten sonra oğlanın diğer yanındaki yaşlı kadın söze karıştı:

-Ah yavrum ah! Şu yeni nesil gençler yok mu? Oğlum niye dikkatli inmiyorsun merdivenlerden? Kesin telefonla oynuyordur şimdi! Zaten artık çocuklar başlarını kaldırmaz oldu şu internetten! Bak ben temizlik yaparken kolumu kırdım şimdi ne hallerdeyim. Siz şunları bırakıp okusanız ne kolumuz kırılır ne sırtımız yere gelir oğlum. Ama ne dediysek yok! Cık cık!

-Ne münasebet teyzeciğim! Merdivenlerde elimde telefon falan yoktu. Ayrıca okuyup kolunuzu nasıl kurtaracağımı anlamış değilim. Hem zaten ben mühendislik okuyorum.

-İyi iyi. Oku yavrum sen. Ah benim oğlan da bir iş bulup evlenseydi ne güzel olacaktı! Ama bizimki kılını kıpırdatmaz, oturduğu yerden hizmet bekler! Ben de bu yaralı, hasta halimle ona bakarım. Nankör evlat işte!

Fikri Bey yok sayılmaktan sıkılmış olacak ki konuşmaya daldı:

-Haklısınız teyzeciğim ama her evlat da aynı değil ki. Bak mesela benimkine, pırlanta gibi çocuk. İşi de var, eşi de evi de. Sırf benim bileğim burkuldu diye ta İstanbullardan geldi benim oğlum. Kaç gün bekledi başımda.

Yaşlı kadın bir şey diyecek gibi olduysa da demedi. O sırada doktorun odasından bir hemşire çıktı. Fikri Bey hemşireye seslenip:

-Merhabalar, acaba sıram ne zaman gelir? diye sordu.

Hemşire Fikri Beyi şöyle bir süzdü. Sonra da:

-Yanlış yerde beklemişsiniz. Sizin doktorunuz Yusuf Bey geçen hafta ilerideki koridora taşındı. Burası kadın doğum doktoru.

Üç hasta şaşkınlık içinde hemşireye bakakaldılar. Bu söz, etraflarının neden hamile kadınlarla dolu olduğunu açıklıyordu.

İKİ UCU OYUN / İŞİN UCU OYUN

Yasemin COŞKUN

Yaşanmışlığından emin olamadığım o günler kısa sürmüş bir hayal gibi geride kaldı. Bir zamanlar içinde kavgalı kalabalıkların eksik olmadığı, her evin kendine has olan kokularının birbirine karıştığı, köşe başlarını gençlerin tuttuğu, önlerinde kız çocuklarının evcilik oynadığı gecekonduların içlerini örümcek ağları sarmış, pencereleri kırık, küf kokulu ve bomboş. Büyük şehirlere, yaşamın zorluğuna, kimsenin kimseye tutunamayışına ayna tutan bir tabloyu andırıyor şimdilerde bu sokaklar. Kentin tüm ağır hikayeleri buralarda yaşanmış sanki. Kesilen raconlardan, ekmek kuyruklarından, sıra kavgalarından, yoksulluktan yayılan kasveti dağıtmaya da yetmemiş geçen yıllar.

En erken terk edilen evdi bizim evimiz. Dört duvar oluşu ev olmasına yetmişti sadece, yuva başka bir şeydi o da bizde yoktu. Çoğu şeyin anlamsız ve tanımsız bir şekilde öfkeye dönüştüğü, varlığını sığdıracak yer olmadığından içime sığdığım, bunun için de bilinçli hatta biraz da kibirli tercih sanılan yalnızlığımın gücünü aldığı yer. Kapılarının keskin dönüşlere açıldığı, kendini bulmakla kaybetmek arasındaki mesafenin en üstü örtülü belirleyici unsurudur böyle evler.

Bir varoluş biçimi olarak kabullendiğimiz yoksul günlerden bana kalan bir tarafı at bir tarafı tren olan bir oyuncagım vardı. Çocuk aklım başka oyuncığa ihtiyaç duymamayı, çocuk kalbim yetinmeyi öğrenmişti oyuncakla. İki ayrı dünya kurmuştum kendime onunla. Tek göz odaya sığdırılması mümkün olmayan, içimden taşan yaramazlık dürtülerim olduğunda atıma binip dağlarda, ovalarda özgürce koşardım. Kardeşimin annesinin bakışlarının üzerimde olmamasının tadını çıkarır, bizim evin penceresinden küçücük görünen gökyüzünün ne kadar uçsuz bucaksız olduğunu da oralarda görürdüm.

Yaşamın alameti olamayacak kadar sakin olduğum zamanlarda büyüdüğümü, evden ayrılacak güç ve cesaretle olduğumu hayal eder ve trenle bir yolculuğa çıkardım. Hayallerim dışında her anı arkamda bırakırdım. Babamın üstünü örttüğçe benim altında kaldığım dışlanmışlığım, yaşanamayan çocukluğum geride kalır, başlangıcı ve süreci benim seçtiğim bir yolculuk olurdu. Korkularımın hüküm giymesini için hayallerimi özgürleştirmem gerektiğini o zamanlarda öğrenmiştim.

Tek oyuncagımdı ama altı üstü bir oyuncak değildi. İpe sapa gelmez hallerimin dizginleri, hiçbir yere sığdıramadığım hayallerimin limanı olmuştu. Şimdi öğretmenlik, demir attığım son liman oldu. Bir taş atmayla dalgalanan durgun su gibiydi hayatım ve taşı attırandı o oyuncak...

MUSTAFA ÇİFTÇİ İLE SÖYLEŞİ

Zübeyde ANDIÇ

Mustafa Çiftçi'yi okurlarımıza kendi cümleleriyle tanıtmak daha güzel olur diye düşünüyorum. Mustafa Çiftçi kimdir?

1977 Yozgat doğumluyum, kamudan emekliyim, hikâye anlatmayı, hikâye takip etmeyi yani okumayı ve seyretmeyi pek severim.

Adem'in Kekliği ve Chopin, Bozkırda Altmışaltı, Ah Mercimeğim, Ağlaya Ağlaya Öldük Anam Bacım hikaye; Yengeler Cumhuriyeti, Enişte Risalesi (Tanıl Bora ile birlikte) derleme kitaplarınızla ve Kalfa Uykusu adlı deneme kitabınızla tanıyoruz sizi. İlk kitabınız 2012'de Ülke Edebiyat tarafından yayımlanmış olan Adem'in Kekliği ve Chopin'di. (2015 İletişim Yayınları) 10 yıl içerisinde 7 kitap ortaya koymak, Mustafa Çiftçi'nin velut bir yazar olduğunun en önemli göstergelerinden biri aslında. Buradan hareketle şunu sormak isterim: Bu kadar üretken bir yazar olmanızı sağlayan etkenler nelerdir?

Çok yazayım, çok üreteyim endişem yok. Türkiye'de bu işler biraz öyle denk gelmesiyle oluyor. Hal böyle olunca ne kadar zamanda ne üreteceğiz biraz yaşayarak öğreniyoruz. Genç arkadaşlar, eser vermek isteyenler de buradan bir hisse çıkarabilirler ki plan program yaparken esnek olmalılar. Hiç hesapta olmayan işler her zaman çıkar. Sabırlı olmak lazım. Kariyer planı yapmak değil istikrarlı olmak lazım.

Hikâyelerinizi okuduğumuzda Anadolu insanının tüm doğallığı ve saflığı ile anlatılmasından kaynaklanan bambaşka bir tat alıyoruz. Sevda ve yoksulluk temaları etrafında şekillenen hikâyelerinizde hüzün ve neşenin iç içe geçtiği; yapaylıktan uzak, iyi niyetli, kimi zaman yenilmiş ama umudunu yitirmemiş, temiz, kendiliğinden bir şey kaybetmemiş anlatıcılarla hikâyeler kaleme aldığınızı görüyoruz. Hikâyelerinizde ön plana çıkan temalarla ve kişilerle aranızdaki mesafe nedir?

İnsan en iyi bildiğini yazmalıdır. İster yeni başlamış olun ister yıllardır yazıyor olun bildiğiniz kişileri, durumları ve olayları yazmalısınız. O zaman yazdıklarınızla aranızdaki mesafe kısılır. Yazarın eseriyle arasına mesafe ister istemez girer, hele basıldıktan sonra artık o eser başka bir yola girmiştir. Tabii bu arada kahramanların neler yaptığını unutacak kadar mesafe koymamalısınız ama ben hangi karakter hangi hikâyedeydi karıştırıyorum bazen.

Hikâyelerinizde süsten uzak, genellikle kısa cümlelerden oluşan, samimi bir dil kullanıyorsunuz. Hatta yaşadığınız yere özgü-çoğu bizim coğrafyada da kullanılan-yerel kullanımları hikâyeyize taşıyarak kendi anlatım dilinizi en iyi şekilde ortaya koyuyorsunuz. Anlatımda yerel kelimelere yer vermek önemli midir ve bunun bir ölçüsü var mıdır?

Keşke yemek tarifi gibi bir ölçüsü olsaydı lakin yok. Kimine göre mahalli kelimeler fazla kimine göre kararında kullanılmış oluyor. Esasen kişi günlük hayatında nasılsa esere de öyle yaklaşıyor. Argo kullanımı da böyledir. Argo kullanmak kullanmamak tercihi hep önünüzdedir. Ve bazen deneme yanılma yoluyla yazarsınız. Mahalli kelimelerin kayda geçmesi, ulusal edebiyatta yer alabilmesi açısından önemlidir. İşin açıkçası mahalli kelimeler hızla günlük kullanımdan çıkıyor bunun belki tek çaresi o kelimeleri edebiyata kazandırmaktır. Böylece ömürleri uzar, unutulmazlar.

Anadolu'nun kendisi gibi renkli olan insanını hikâyelerinizin merkezine taşıyarak okurun zihninde de gönlünde de arka plana atılmış duygularla yüzleşmesini sağlayan eserler ortaya koyuyorsunuz. Mustafa Çiftçi'nin yazarak yapmak istediği şey nedir?

Edebiyatta şunları yapayım gibi bir misyonu taşıyamam ben. Buna ne müktebatım ne de nefesim yeter. Benim hikâye anlatmazsam beni yoran bir yaratılışım, hissiyatım var. O hikâyelerimi anlatabileyim bana yeter.

Adem'in Kekliği ve Chopin ile Ağlaya Ağlaya Öldük Anam Bacım adlı kitaplarınızda kısa, Bozkırda Altmışaltı ile Ah Mercimeğim adlı kitaplarınızda ise daha uzun hikâyeler yer alıyor. Dört hikâye kitabının da ortak noktası; hikâye kişilerinin bir şekilde kendi hayatımızda yer edinmiş kişilerden olması ve anlatılanların sahici kılınmasında dilin yalın ve doğal kullanılmasıdır. Hikâyelerinizi oluşturan unsurlardan bahsedermisiniz? Hissetmek, hikâye yazmak için yeterli midir?

Yazmak işinin mekanizmasını çözen varsa beri gelsin. Yani mesela hissetmek yeterli midir? Yoksa hissiyatı kayıt altına almak çabası mıdır yaptığımız? Bunlar zor meseleler ve insanlar bu meseleleri merak ettikçe, didikledikçe yeni yollar bulacaklar. Hani derler ya sanatçı sayısı kadar üslup vardır diye. Hikâyemi oluşturan unsurlar da kendi metodunu belirliyor. Bazı hikâye var ki "ben" diyerek anlatılır. Bazı hikâye "o" diyerek sürer gider. Bu tercihi de muhteva belirler.

Hikâyelerinizin özellikle seveda ve yoksulluk damarından beslendiğini ifade ediyorsunuz. Çektiği onca sıkıntıya rağmen yoksulluğu bir şekilde aşmasını bilen, daha doğrusu bu duruma isyan etmek yerine kabullenmesini bilen yüzlerle karşılaşılıyor hikâyelerinizde. "Leyla, ümmet-i Muhammed'in genel derdidir." diyerek vurguladığınız sevdayı hikâyelerinizde ön plana çıkaran etkenlerden bahsedermisiniz?

Sevda derdi bizim belimizi büken tek derttir herhalde. Yoksa bu memleketin insanlarını yoklukla, açlıkla, kıtlıkla korkutamazsınız. Ama sevda yiğide soluk aldırılmaz. O sebepten bize mahsus sevda çekmenin türlü çeşit hallerini anlatmaya gayret ediyorum. Hani türküde diyor ya "sevdaluk eyi şeydür" diye evet sevda iyi şeydir de miktarı ayarlanmazsa zehirleyen protein gibidir. Ayarında ve meşru sınırlar dâhilinde sevda çekmeli ve bize mahsus sevdaların hikâyesinin peşinde olmalıyız.

Gerek hikâyelerinizde gerekse denemelerinizde anlatmak istediğinizi, sözü dolandırmadan ortaya koymayı tercih ediyorsunuz. Bu konuyla alakalı neler söylemek istersiniz?

Rahmetli babam derdi ki "Oğlum çok yazıp/söyleyip de vatandaşı sıkma." Ben de baba nasihati dinlemek isterim. Biz az ve öz konuşmayı tercih etmiş

bir milletiz. Ya hayır konuş ya da sus diyen bir geleneğimiz var. Hal böyle olunca benim hikâyelere yansımıştır herhalde.

Hikâye kitaplarınız ile Kalfa Uykusu adlı deneme kitabınız dışında Tanıl Bora ile birlikte hazırlamış olduğunuz ve yine İletişim Yayınları tarafından yayımlanan iki tane de derleme kitabınız var: Yengeler Cumhuriyeti(2017), Enişte Risalesi(2019). Kitaplar, kültürümüz içerisinde yenge ve enişte kimliklerini farklı yönleriyle değerlendiren yazılardan oluşuyor. Bu söyleşide ben özellikle Yengeler Cumhuriyeti'ne değinmek istiyorum. Kitapta yer alan yazarlar, hayatlarındaki yengeleri anlatıyor. Sizin ifadenizle “herkes, içindeki erik kurusunu” yazısına taşıyor. Sizi böyle bir çalışmaya sevk eden şey nedir? Bu derleme çalışmalarının hikâyelerinize katkısı var mıdır?

Afrika'da kaldığım dönem fark etmiştim. Yenge bizim için alışılmış bir pozisyon ama dışarı için öyle değil. Sonra Türkiye'yi düşündüm. Her yanımız yengelerle dolu. Onları yazsak neler çıkar kim bilir, diye Tanıl Hoca'ya dediydim. O da beğendi fikri ve yola düştük.

Derlemeler güzel olursa pek besleyici olur tadından yenmez. Kıymetini bilene derlemelerde çok ekmek vardır.

2021 yılında yayımlanan Ağlaya Ağlaya Öldük Anam Bacım adlı kitabınız, daha önce dergi ve gazetelerde yayımlanmış hikâyelerden seçilerek oluşturulmuştu. Yakın zamanda okuruyla buluşacak kitabınız var mı?

Sağlık problemlerim var. Onlardan fırsat buldukça yazmaya çalışıyorum, bakalım nasip...

Yazar ve şair adayları için dergilerin önemli bir yeri ve sorumluluğu var. Sizin de edebiyat dünyasına Aşkar dergisiyle adım attığınızı biliyoruz. Bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Dergiden ziyade editör mühim. Aşkar'dan muhterem İdris Hocam beni yönlendirmese bu iş hiç başlamazdı. Doğru editörü bulmak lazım. O açıdan her editörüm diyene eser vermek doğru değil. Editör sizi cesaretlendirmek, açmak, nefes aldirmek dışında sizi küstürüyorsa kaçın hemen oradan derim.

Edebiyat dünyasında yer almak isteyenler için önerileriniz nelerdir?

Yazar olmaya değil yazmaya ve yazarak yaşamaya talip olsunlar, gerisi gelir.

KISA ÖYKÜLER

Fatma Nur UYSAL PINAR

EN UZUN RÜYA

Konuşması dinlenmezdi, bir hükmü yoktu. Nefes alıp vermek, nüfus cüzdanı taşımak kadar basitti hayatı. Seksen yılın sonunda, hastane odasında damarlı elini söz hakkı ister gibi kaldırdı. Bu kez akrabaları son sözlerini duymak için can atıyordu. Konuştukça konuştu ihtiyar, yaşamı boyunca konuşmadığı kadar.

CİDDİYET

Yaptığı işlerde dikiş tutturamadı adam. Neye elini atsa eli boş kaldı. Ektiği kurudu, diktiği kurudu. Sebep aradı. Günlerce, aylarca evden dışarı çıkmadı. Düşündü durdu. Neden sonra aynada kendine denk geldi. Hayatı fazla ciddiye aldığını anladı. İşler tersine döndü sonra. Ayak bağı kalmadı.

TANIM

—Acı çekmenin başka adı var mı?

—Şüphe etmek.

ÇİZGİ

Ayşe KILIÇGİL

EĞİTİMİN KARNESİ

M. Mustafa ERDAL

Karne, her öğrencinin eğitim hayatında merakla beklediği, kimi zaman sevince kimi zaman hüzne vesile olan emek aynasıdır. Geçmişte karnenin öğrenci, veli ve öğretmen nazarında bir önemi ve ağırlığı vardı. Zamanla hemen her şey gibi karnelerimiz de bir değer kaybına uğradı. Herhangi bir kâğıt parçası olmayan karne, sınıf öğretmenleri tarafından mürekkepli kalemle özene bezene doldurulup imzalanarak okul müdürünün onayına sunulurdu. Sonunda merakla beklenen büyük gün geldiğinde ise heyecandan sabaha kadar gözüne doğru düzgün uyku girmeyen çocuk, içinde tarif edilemez bir sevinçle koşarak okula gelir ve sınıfında o kutlu kavuşma anını beklerdi. Öğretmenin kapıdan görünmesiyle telaşın dozu artar, isimlerin okunmasıyla kürsüye kadar gelinir ve karne sanki emeğe saygının nişanesi olarak mutlaka öğretmenin eli öpülerek alınırdu. Bu sahne, kuzuların anneleriyle buluşması misali sevincin, hüznün, her renkten gözyaşının birbirine karıştığı bir tabloya dönüşürdü. Not bölümü içeride kalacak biçimde katlı olarak verilen karne eve götürülürken defalarca açılıp açılıp bakılır, her bakışta ayrı bir sevinç yaşanırdu. Karnede “ders notları

hanesi” kadar “hâl ve gidişat hanesi” de önemsenir, çocukların aldığı yüksek davranış notlarıyla anne babaların göğsü kabarırdı. Gelin misali duvağı neredeyse bir törenle açılan karneler anne, baba, ebe, dede, amca, dayı tarafından iltifatlarla, hediyelerle taçlandırılırdı. Daha önce sınıf öğretmeni ve okul müdürü tarafından imzalanarak resmî hüviyet kazanan karnenin veli hanesi de babanın titrek kaleminden dikkatle imzalanırdı. Kutsal emanet gibi on beş gün özenle saklanan karne ikinci dönemin ilk günü okula götürülerek sınıf öğretmenine teslim edilir, yeniden buluşmak için yaz tatilinin gelmesi beklenirdi.

Karneyle birlikte bir de belge faslı vardı ki her kula öyle kolay nasip olmaz, az bulunur mücevherlerdendi. O zamanlarda teşekkür, takdir kendini hak edenden asla kaçmaz; bu belgeler tam manasıyla birer onur, iftihar nişanesi olurdu. Belge öğrenci için mutluluk, veli için müthiş bir gurur vesilesiydi. Mutlaka çerçeveletilerek evin en görünür duvarına asılır, hele bu çerçeveler orada bir dizi oluşturmuşsa anne babanın duyguları kelimelerle tarif edilemez; eve gelen her misafirle göğüsler kabardıkça kabarırdı.

Öğretmenin her zaman yanında bulundurduğu, neredeyse kendine özgü bir otoritesi bulunan not defterlerinin bırakılıp notların sanal platforma taşınmasıyla büyü bozuldu, karne de eski önemini büyük ölçüde kaybetti denilebilir. Zamanla tahtından düşerek neredeyse sıradan bir kâğıda dönüşen karneler kullan at mendiller gibi kıyıya köseye atılır oldu.

Veli ve öğrenci cephesinden aşağı yukarı böyle bir görüntü sergileyen karnenin serüvenine eğitim sistemi ve eğitim kurumları açısından bakıldığında orada da durumun başka bir manzara arz ettiği görülür. Aslında öğrenci ve veli tarafından öğretmene, okula ve eğitim sistemine verilen ancak kâğıdı, belli biçimi bulunmayan bir karnenin varlığından da söz edilebilir. Eğitim kurumları; mezun ettikleri öğrencilerin elde ettikleri haklı başarı, hayatta sergiledikleri onurlu tutum ve davranışlarla kurum kültürünü edinmiş, kendisini yetiştiren okulunu, öğretmenini hayırla yad eden, tabii hiçbir şekilde arzu edilmez ama aksi de söz konusu olabilecek öğrencileriyle âdeta ete kemiğe bürünmüş karneler alırlar. Eğitim sürecinin hemen sonunda değil de aradan belli bir zaman geçip sular durulduktan sonra düzenlenen bu karnenin iyi veya kötü notlarla dolu olması eğitim sisteminin başarı ya da başarısızlığının en önemli göstergesidir.

Ölçme ve değerlendirme hiç şüphesiz eğitim sürecinin önemli unsurlarındandır. Sürecin olumlu sonuçlar verebilmesi ölçme ve değerlendirmenin doğru yapılmasıyla yakından ilişkilidir. Bu sebeple öncelikle ne yapmak istediğinin, bunu nasıl yapacağını bilincinde bir akla ve her hâlükârda doğru tartan bir teraziye ihtiyaç olduğu açıktır. Eğitimden beklenen sonuçların alınabilmesi için benimsenen ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri oldukça önemlidir.

Bizde bu işlerin nasıl yapıldığına baktığımızda gördüğümüz, genellikle suyu getirenle testiye kıranın bir tutulması oluyor. Görev ve sorumluluklarını zamanında, tam da olması gerektiği şekilde yerine getiren bir insanla bunu umursamayan insanın aynı kefeye konulup ikisine de aynı değer verilmesi makul şartlarda iki tarafa da ödül değildir. Ancak biz toplumumuzda kötü bir alışkanlık olarak sorumluluklarını yerine getirme konusunda gevşeklik gösterenleri her defasında affetmek suretiyle sorumluluğunun bilinciyle hareket eden dürüst insanları bir tür cezaya tâbi tutuyoruz. Bu da toplumda yılgınlığa, boşvermişliğe yol açıyor. Söz konusu yaklaşım biçiminin tohumlarının birtakım yanlış uygulamalarla daha eğitim çağında atılmaya başladığını görüyoruz. Bir tarafta derslerine gayret eden, ödevlerini yapıp sınavlarına çalışan öğrenci diğer tarafta okulu da dersleri de sınavları da umursamayan tembelliği neredeyse yaşam biçimi hâline getirmiş öğrenci bulunuyor ve biz bu ikisini aynı kefeye koyuyoruz. Altı yedi dersten zayıf olan öğrenciyi sağladığımız birtakım kolaylıklarla üst sınıflara geçiriyor veya mezun ediyoruz. Tembel öğrenci ile çalışkan öğrenciyi bir ayrıma tâbi tutmadan aynı sınıflarda yan yana oturarak çalışmanın lüzumsuzluğunu o çocukların zihinlerine âdeta nakış nakış işliyor, gönüllerde onulmaz yaralar açıyoruz. Bu şekilde gayretli öğrenciyi tembel öğrenciyeye ezdirerek her iki tarafa da kötülük ettiğimizi fark etmiyoruz.

Eğitim sürecinden bu şekilde geçen çocuklar, hayata atıldıklarında aynı oyunun ikinci perdesinde “Böyle gelmiş, böyle gider; demek ki hayat böyle bir şey!” diyerek yaşıyorlar. Sonunda iş öyle bir hâle geliyor ki toplumda kuralsızlık kural hâlini alırken aymazlık, yılgınlık büyüdükçe büyüyor. Bu durumun zamanla toplumun her kesimi tarafından kanıksanması ile de yozlaşma tedavi kabul etmez biçimde tüm bünyeyi teslim alıyor.

Hangi alanda olursa olsun kurallar için başında doğru belirlenip açıklıkla ortaya konur ve herkese aynı şekilde uygulanırsa buna söylenecek bir söz olmaz. Sağlıklı bir toplumun iyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış karşısında tepkisi aynı olmaz. Toplumsal bir kural olarak düşündüğümüzde yanlış davranışın ceza ile doğru davranışın da ödülle karşılaşacağını bilmesi her şeyin yerli yerine oturmasını sağlayacaktır. Bu nedenle eğitimde ölçme değerlendirme yapılırken hak edene hak ettiğini vermek kimseye kötülük etmek, kimseyi kaybetmek biçiminde değerlendirilmemeli; aksine bunu böyle yapmanın uzun vadede herkesin kazancına olacağı bilinmelidir.

ÇOCUK KALBİNDEN GEÇEN HÜZÜNLER

Ayşegül SEZEK

Benim kucak dolusu hüznlerim var baba. Hüznlerim senden sonraydı. Sen varken elime tutuşturduğun uçan balon sen gidince uçuverdi. Bu sefer balonun ipini bileğime bağlamayı unuttun baba, mutluluğum da uçuverdi balonun ardından, bana yığınla hüzn kaldı.

Benim bir sepet umudum vardı baba. Hani koştururken ağaçların aralarında, yüzündeki tebessümden toplamıştım umutlarımı. Devrildi sepetim, umutlarım döküldü gözlerimden, sen gittin umutlar yok oldu baba.

Benim bir güz akşamı var aklımda baba. Dizine başımı koyduğum, ellerinin başımda gezdiği, bir hafif esintinin ikimize değdiği bir güz akşamı. Güz akşamlarında kaldı çocukluğum baba, kış geldi seni aldı. Baharı görmedi bu gözler, yaza hasret kaldı.

Benim bitmeyen hasretlerim var baba. En büyüğü sana, gerisi senli anlara. Beraber geçmeyen tepe tepe zamanlara. Çocuk omuzlarıma sığmıyor taşıdıklarım. Hasret ağır baba, sığmıyor kalbime, akıyor gözlerimden, geçmiyor iç acısı, bitmiyor hiç. Sen gel al yüklerimi benden, çocuk kalsın kalbim, büyümeye çalışmaktan yorulmasın.

Benim başımı önüme eğdiğim ne çok gün var baba. Adın geçtiğinde bir yerde, bana seni sorduklarında, senin dinlediğin bir şarkıyı duyduğumda bir yolculuk başlıyor içimde, başım önüme düşüyor istemsiz, seni düşünüyorum baba.

Benim acılarım var baba. Sen yoksun diye katlandığım, sen yoksun diye çektiğim, sen yoksun diye yok saydığım acılarım.

Hep var baba, her şey var. Sen yoksun. Oysa ki ben senin varlığını bilmek isterdim. Senin varlığının sevinci doldurmalıydı içimi, varlığının kuvvetini hissetmek, korkmamak hiçbir şeyden...

Gidenin gelmediği bir yol seninki değil mi? Çocukken giden gelmez dediklerinde şöyle hayal ederdim; sanki sen yürüyorsun, sırtın bana dönük. Sen uzaklaşırken ayağının altındaki yol yok oluyor, bana baktığın boşluk duvar oluyor da senin dönüşünü engelliyor. Öyle olmadığını büyüyünce anlıyor insan. Gidenin gelmediğini; bir günde büyüyen kalbim, gözyaşlarımı silmek için ellerini bulmadığımda anladı, "üzülme" demedin, gelmedin. Kimse "babam gelecek" diye avutmadı beni, ben ağlarken birbirlerine üzgünce dudak bükenlerden anladım gelmeyeceğini. Anlamak da zor baba, sanki beynimin işlemeyen bir lobu vardı da gelmeyeceğini anladığında açıldı, anlamak da zor baba anlıyor musun? Duyuyor musun beni? Söyle baba, söyle...

TERK

Levent ÇELİKKOL

Bir haber alınır ansızın
Kısaya sığdıramadığın hislerini süsler durursun satırlarında
Zaman ve mekân içinde savrulan kelimelerle uzun uzun
Biraz hüzün biraz avuntu, yakışan ne varsa eklersin ucu ucuna.
Ayaklarını yerden kesen başlangıç için yaşananlar biraz ötelenir kendinde
Bir perde iner, sahne kapanır ama oyun başlamıştır.
Uzunlu kısali yaşananların zamana yenik düşen duyguları eşliğinde açılır
o perde
Sahne aynı, ya roller?
Bilemezdim.
Dönüş yolunda iki yakayı birleştiren bir vapurdayım; makine dairesini
andıran bir yer
Demir yığınınından ibaret

Kat kat rastgele atılan yağlı boyaların en sonuncusunun tinerle karışık baskın kokusunun buram buran esaretinde,

Kalabalığı bastırmaya hazırlıklı yolcu bölümünde bana rezerve edilmiş sensizliğin gecikmiş haberine hazırlıksız,

Üstelik sonuca bağlayacağımız onca şey varken;

Hiç yakıştı mı? Nicelerine şahitlik yapmış güzelim vapurun maviliğe teslimiyetine

Hadi gel de çık şimdi rıhtımına, soğuğa aldırmadan,

Hayal et bakalım boynu bükük vedaları, seç arasından mahcubiyet yüklü yazılmamışları

Yakala yakalayabilirsen gözlerinden sana ait olan kaçamak bakışları.

Yüzleşmekse fırtınaya aldırmayan bakındığın sandallarla,

Uçuşları ertelenmiş kanatlara yazdığım hasretleri yokla, hangisinde vefa bakalım

Suçla şimdi sana hasreti hoyratça sevdaya dönüştüren mavisinde kanat çırpıp dalgasında sallananları.

Sonra derin bir soluk çek ucuna yaktıklarından, küllerini savurana aldırmadan.

Sonu özetleme yarışındaki Boğazın efesi' ne,

Kuzeyine inat;

Ruhuma kazılmışı nispet.

Diye özetledim suflörsüz rolüme yaşadığım gelgitlerimi; TERK'e.

Dönüş yolumu boşalırcasına yağana aldırmadan adımlarıma teslim ettim

Her adımda başka sahne, başka perde.

Yüzüme vuran ayazın sızısını eşleştirdim ruhumdakilerle, kabullenebildiğim kadarı ile

Ve yanıksız bir şarkı dilimde anlayabildiklerime

“Live is life”

İçten içe, közünde.

“Her TERK bir vefa içerir, edenden edilene; TERK ten anlayana”

BİR DÖNEMİN ANATOMİSİ: SUVEYDÂ

İsmail ÇAKMAK

1930'lu yıllarda Türkiye'de sert rüzgârlar esmeye başlar. Birçok alanda yaşanan değişim, bazı kesimler tarafından memnuniyetle karşılanırsa da bazı kesimlerin "sert" tenkitlerine maruz kalır. Çünkü muhafazakâr bir Osmanlı toplumundan, idealize edilen "vatandaş"a geçiş "radikal" ve "katı" denilebilecek kararları da beraberinde getirmiştir. Uçakan, tam da böyle bir yaraya parmak basar. 2021'de vizyona giren son filmi, "Suveydâ" 1930'larda Hadim adlı bir çocuğun hafız olma serüvenidir. Bu yıllar sancılıdır, ezanın Türkçeleştiği, daha doğrusu ibadet dilinin Türkçeleştiği yıllardır. Fakat bu yaşananları kabullenemeyen bir grup da mevcuttur ve dar bir hareket alanında muarız bir tavır sergiler. Hafız olmaya çalışan bir çocuğun gözlerinden acaba bu sancılı yıllar nasıldır? Hadim'in dedesi, onca sıkıntıya rağmen torununu bir hafız olarak yetiştirmek ister. Gel gör ki dönemin

mevsimi onu “yetiştirmeye” ve “yeşertmeye” müsait değildir. Dede, bu kasvetli havanın ağırlığından kurtulmak için torununu bir hocaya emanet etmeye karar verir. Hadim için bundan sonrası artık bambaşka bir yolcuğa dönüşür. Çünkü dedesi, ezanın Türkçeleştirilmesine karşı dik durur. Bu da onun tutuklanmasına sebep olur ve sonrasında dedesinin ölüm haberi gelir. Bir değişim başlar. Köyde tabelalar yeni harflere döner, ezan Türkçeleşir ve bunların pratiğe geçmesi adına, devlet âdeta seferberlik ilan eder. Her şey yenilenir ve maziye dair kalıntılar da bertaraf edilir.

Hadim, babası ile yollara düşer. Dedesinin vasiyeti ile Tığlı Hoca'nın tedrisine verilir. Hadim'in köyde olmayışı dikkat çeker fakat aile kararlıdır, işin sonu ne olursa olsun dedesinin vasiyeti yerine gelecektir. Hadim'in akli hep dedesinde ve dedesiyle Kur'an temrini yaptığı sırada gördüğü güvercindedir. Güvercin zaman zaman da rüyalarına girer, Suveydâ adını verdiği güvercin, hayatının bir parçası olur. Bu güvercin onun habercisi olur âdeta. Fakat bu güvercin her zaman iyi haberler getirmez. Suveydâ aynı zamanda lügat manası ile kalbin metafiziğe açılan yönüdür. Tığlı Hoca, kısa bir imtihana tabi tuttuğu Hadim'i çok beğenir. Hoca'nın tek öğrencisi Hadim değildir, köy çocuklarına da Kur'an dersleri verir. Tığlı Hoca bu cüretkâr tavriyla dönem zihniyetinin yakın markajındadır. Hadim için odunluk boşaltılır ve oda hâline getirilir. Tığlı Hoca'nın, odunluğunda bir hazine gizlidir. Eskiden kalma ve artık tehdit kabul edilen kitapları buraya gizler. Hadim eğitimine devam ederken bir yandan da akli dedesindedir. Tığlı Hoca'nın da akıbeti dedesinden farksız olmayacaktır. Bir gün kolluk güçleri Tığlı Hoca'yı alıp götürmek ister ve köyde bir arbede başlar. Bu kargaşa esnasında itiş kaktış yaşanırken Hadim bir anda minareye çıkar ve ezan okumaya başlar. Bir müddet kesilen kargaşa tekrar devam eder. Tam bu sırada bir silah sesi duyulur. Kadrajda bir grup güvercin belirir ve Hadim de kadrajdan çıkar. Bu kurşun kime isabet etmiştir acaba?

Sonuç

Uçakan, Kayseri'de çektiği filmin galasını yine aynı şehirde yapmıştır. Bir dönem filminin bütün zorluklarına rağmen, dönemi hem şekil hem de zihniyet olarak yaşatmayı başarmıştır. Sancılı yılları kadrajına alan yönetmen, dönemin dumanlı havasını, bu dumanlı havayı kırmak isteyen gayretli bir çocuk gözüyle hadiseleri anlatmaya çalışmıştır. Uçakan'ın, sinema serüveni için böyle tenkit yeni değildir zaten. Çok erken yıllarda sinema dünyasına adım atan Uçakan, yaşadığı onca olumsuzluklara rağmen, fikirlerinde ısrarcı olmuş, zor zamanda da olsa lafını esirgememiştir. Türkiye'nin “hassas damarlarına” dokunan yönetmen, kendi kafasında mevzu ettiği ve hâlen belli mecralarda tartışılan, özellikle 1930'lar Türkiye'sinin bir manzarasını önümüze koyar. Bu yılların ruhuna inmeye çalışan Uçakan'a göre devlet eliyle yapılanlardan herkes memnun değildir. Bunun yanında kalbi mutmain olmasa da dönem ruhuna karşı gelmeyi çok akılcı bulmayan bir kesim de vardır. Film, teknik açıdan son yıllarda sinema dünyasında yaşanan gelişmelerle uyumludur. Uçakan, bu filmde geçmiş yıllardaki filmlerine nazaran, teknik anlamda daha büyük bir yükün altına girmiş, yönetmen ve ekibi olarak işin üstesinden gelmeyi başarmıştır.

NAR AĞACI/NAZAN BEKİROĞLU

Mehmet MISIRLIOĞLU

Nazan Bekiroğlu'nun işlediği konulardan ziyade üslubu her daim daha çok dikkatimi çekmiştir. Ancak tarzının, kitabının her köşesine sindiği romanı Nar Ağacı'dır zannımca. Kitap, Nazan Bekiroğlu'nun 2012 yılında çıkan romanıdır. Yazarın hikâyeler silsilesinde karşımıza çıkan serüvenler eski bir fotoğraftan yola çıkarak dedesinin hayatını araştırma arzusu ile başlar. Bu kitabı okuyana kadar fotoğraflara öylesine bir bakışla baktığımı fark etmiş olmam ise sanırım romanın bana kattığı en güzel uyanış olmuştur. Çünkü bilhassa eski fotoğraflara öylesine bakmamayı, fotoğraflarda görünen her ayrıntının bir hikâyesi olabileceğini, örneğin fotoğrafta görünen birinin yakasına iliştirilmiş bir mendilin kim tarafından verilmiş olabileceği yahut fotoğraf çekimi öncesi nasıl düzeltildiğini görmeye çalışmak insana görüntünün ötesindeki görmeyi de öğretmektedir.

Anlatıda, köken arayışına yönelen anlatıcı, büyükanne ve dedesinin bir araya gelişlerinin izini sürer. Bu arayış ise eserin felsefi zeminin oluşumuna adeta ruh üflemiştir. Yazarın, kendisini kendisi yapan her şeyi, edebi birikimini bu romanına başarıyla yedirdiğini görüyoruz. Romanda olaylar Trabzon – Tiflis – Batum – Tebriz – Bakü – İstanbul hattında geçmektedir. Doğu İran'ın Taht-ı Süleyman kentinden gelen Settarhan'ın hikâyesiyle Rus işgaline kadar Trabzon'da yaşayan ve sonrasında şehirden ayrılmak zorunda kalan Zehra'nın simetrik öyküsünün işlendiği kitapta, öz yurdundan ayrılarak göçe maruz kalan kahramanların yaşamları ele alınmıştır. Settarhan ile Zehra'nın hikâyesinden geriye dönüşle; Sofya, İsmail, Büyükhanım, Hacı Bey, Azam, Mirza Han, Piruz ve biraz daha geri planda kalan birçok karakterle oluşturulan aşkı, kaosu, acıyı, savaşı, ayaklanmaları, işgali, dönemin gerçeklerini ve tüm bu karakterlerin kendilerince olan başka başka inançlarını yazarın girift dokunuşlarla şekillendirdiğine şahit oluyoruz. Romanın en çarpıcı yönü ise matruşka misali hikâye içinde hikâyeler çıkıyor olmasıdır. Nar Ağacı'nda mekânsal geçişlerin helezonik bir yayılımla birbirine geçmesi ve bu geçişler arttıkça yalnızlaşmanın, yabancılaşmanın, göçün etkisi/dozu belirgin şekilde artmakta okuyucu da bu geçişlerde sürüklendiği dönemin tüm atmosferini ciğerlerine çekerek yazara bu serüvende heyecanla iştirak etmektedir.

“Cenneti cehennemden bir fazla kılan kapı: Tevbe kapısı!”

Yazar; anlatıcısı alemde aleme, renkten renge, şekilden şekle sokarken öyle başarılı bağdaştırmalar yapar ki başka zamanda ve başka bir alemde gezintinin içinde mutlaka bir “şimdilik”te bulunur. Sanırım tam olarak bundan dolayı postmodern unsurları taşıdığı da söylemek yanlış olmaz. Anlaşılır olmanın hafifliği ile kapalı olmanın asaletinin tava getirildiği cümleler okuyucuda yer yer, çocukluğundan bildiği ve o dönemde kalmış leziz bir tadın aslında elini uzatsa tutabileceği hissini vermekte aynı dakikalarda okuyucuyu tekrar oturduğu koltuğa döndürerek kilometrelerce uzaklaşmış olduğu idrakini ve bu mekânsal geçişi okura yaşatmaktadır. Elbette ki bu Bekiroğlu’nun üslup başarısının yine başarılı bir tezahürüdür.

Romanın çarpıcı özelliklerinden biri de tarihsel uçlara dengeli basması ve okuyucuya bu konularda da adeta bir bilgi seli yüklemesi yapıyor olmasıdır. Zira Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı yılları ve o dönemde yaşanan acılar, çekilen çileler adeta yazarın, kahramanlarının iliklerinden çıkararak verdirdiği solukla hissettirilmiştir. Böylelikle de yazarın, tarihsel gerçekliği bir kurgunun içine fevkalade başarılı bir örüntü ile sindirdiğini söylemek mübalağa olmayacaktır.

Ötekileştirilmiş inançların yekpare bir zeminde birlikte ama birbirine karışmadan farklı aktığı, üç ülke ve üç sevda Nazan Bekiroğlu’nun mürekkebi muhabbet ve aşk olan kaleminden taşıdığı “Nar Ağacı” bir Doğu masalı kadar zengin, hayal kadar güzel, hayat kadar gerçek bir hikâye... Velhasıl Türk edebiyatına kazandırılmış bu eser, nakış nakış işlenmiş karakterlerinin zengin detaylarla donatılmış ayrıntıları ve dönemi anlatmadaki maharetiyle yıllarca unutulmayacak ve türü içinde kilometre taşı olarak belki de yüzyıllarca elden ele, nesilden nesile aktarılacaktır.

GÖLGE MEZARLIĞI

Jale ÖNDER DARICI

Gölgesiz olsan ne kaybederdin?

Sokağın köşesinde, perdendeki gölgeni takip eden bir yarin olmadı ki... Ucu yanık mektuplar almadın. Yan yana yürürken gölgelerinin sarıldığı anları çeyiz bohçasında saklayan, düğün gecesinde sandalyenin üstüne usulca bırakan ve mutlu olan sen değildin. Onlar mutluydu. O gece dışarıda davul zurna coşarken karanlık bir odada senin delirdiğini kimseler fark etmedi. Çünkü sustun ve onların istediği de buydu. Susman, başını hep eğik tutman, yine susman, hep susman. Kaküllerin yüzüne hiç düşmedi ki gölgesine şiir yazılsın. Parmakların satırları okşayamadı, hele gözlerinin gölgesi seni yazanların gözlerine hiç değmedi. Sen, yazılan, hep yazılan ama hiç duyulmayan bir şiirdin. Dizeler arasından sızdım ürkekçe, görülmedin.

Küçükken eski evin duvarında babanla gölge oyunu oynardın. Sen tavşan olurdun o da kurt. Bir gölge izlerdi oyununuzu, kulaklarını diker, senin gülüşünü dinlerdi. Duvardaki gölgelerde kurt, tavşanı yemek için saldırdığında çığlık atıp babana sarıldın. Kimden kaçıp kime sarıldın? Dönüp dönüp bakıyorum hayatına, sen hep kurda sarıldın? Gölgeler seni korkuttuysa gerçekler kim bilir ne kadar yaralamıştır?

Gölgenden bile korktukları için güneşin en tepedeki anında taşlandın. Baban gün ağarmadan gömdü kuma seni, önden seke seke giderken gölgeni görüp yüreği yumuşamasın diye. Çocuk oldun; masumiyet, yüzündü. Önce kadın sonra ana oldun. Gün geldi, toprak oldun da yıllarca mezarlık servilerinden başka gölge düşmedi üzerine.

Gölgesiz olsan ne kaybederdin?

Çünkü kendin bir gölgeydin, yanından geçip gittiler. Yüreğini açmak istediğin kocan, düğmelerini açmanla yetindi ve senin üstüne kat kat elbiseler giyindi. Gölgesine sığındığın değil gölgesinden bile korktuğun bir şeydi hayat. Geceler boyu sobadan çıkan alazla konuştun, tırpanla konuştun, çanakla çömlekle konuştun da bir kendinle konuşmadın. Kimdin? Sığındığın ellerde baldıranı görünce kaçtın, on adım gidemedi yakalandın da yine tek kelime etmedin. Yedi çocuk doğurdun, büyüttün. Yüzün karardı gün gün, ellerin gibi bedeninin de pörsüdü. Diriliğini andın da acı acı gülümsedin. Ben hiç çocuk oldum mu, dedin bir gün toprağa. Ayaklarının izleri hala üzerimde, inanmazsan eğil de bak, dedi. Eğildin, minik parmaklarını öptün. Kimse seni böylesi öpmemişti. Ürperdin. Bir yıldız seçtin gökte ama iklimi yıldızları göstermeyen bir yere gelin gittin. Kiraz ağacının dalına astığın radyoda bir gün bir ses, severse affeder insan her şeyi, demişti. Hep affettin ama affedilmedin. Senin hakların için sokağa çıktı kadınlar, ellerinde pankartlar seni bağırdılar oysa akşam olunca onlar çakırkeyf evlerinde sızarken sen kocanın pis nefesini kokladın. Öğürdün, içindeki bütün yaşanmışlıkları kusmak istedin. Parçalanmış elbiseni kucaklayıp pencere önündeki sedire sızdın. Yıldızını aradın gökte boş yere. Uyanışı olmayan bir uykuya dalmak istedin. Bir çocuk sevdin on üç yaşındayken. Elllerine kına yaktığın bir bayram günü senden yirmi beş yaş büyük birine kurban edildin. Elinde kınan soldu, tekrar yaktın. Çeşmeye koşup buz gibi suyla kınalarını yıkadığın bayram sabahlarını özledin. Kokladığın kına değil çocukluğundu. Kaybettiğin de... Okudun, diplomalar dizdin duvara boy boy, sıra sıra. Başarı belgelerine bakıp gurur duydun, başarısız evliliğine inat. Bir gece haber bülteninde 97 saniye sürdü haberin. Seni ben de gördüm. Vah vah, yine mi, dedim. Çayımдан bir yudum aldım, halının saçaklarına baktım. Kirlenmişti. Yıkamaya hangi gün gönderseydim. O saçaklar yağlı urgan olsa da kırıverseydi boynumu, utancımı ancak öyle örtebilirdim.

Gölgesiz olsan ne kaybederdin?

Kendini kaybettiğin onca yıldan sonra hayatını da kaybettin.

Kendini kaybettiğin onca yıldan sonra hayatını da...

Kendini kaybettiğin onca yıl...

Kendini kaybettin!

Kendini...